

3.1.1. Κωδικός (-οί) αναγνώρισης	GR ΡΙΟΡ FOL1/SE300
3.1.2. Τίτλος	Διεύθυνση Συνεταιρισμών
3.1.3. Χρονολογία (-ες)	1929-1999
3.1.4. Επίπεδο περιγραφής	Σειρά
3.1.5. Μέγεθος και υπόστρωμα της ενότητας περιγραφής (ποσότητα, όγκος, διαστάσεις)	101,85 τρέχοντα μέτρα (6.062 φάκελοι, 794 κουτιά)
3.2.1 Όνομα του παραγωγού (-ων)	Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος ΑΕ
3.2.2 Διοικητική Ιστορία / Βιογραφικό σημείωμα	<p>Μεγάλο ορόσημο στην εξέλιξη και ανάπτυξη του σύγχρονου ελληνικού συνεργατισμού αποτέλεσε η ίδρυση του πρώτου γεωργικού συνεταιρισμού με την επωνυμία «Μετοχικός Γεωργικός Σύλλογος Αλμυρού», που πραγματοποιήθηκε το 1900 με πρωτοβουλία του διδασκάλου Νικολάου Μιχοπούλου και του γεωπόνου Δημητρίου Γρηγοριάδη. Ο συνεταιρισμός, βασιζόμενος σε ξένα πρότυπα, αλλά προσαρμοσμένα στις ελληνικές συνθήκες και ανάγκες, αποτέλεσε παράδειγμα για τη μετέπειτα εξέλιξη της συνεταιριστικής κίνησης.</p> <p>Η αθρόα εξάπλωση του συνεργατισμού στη χώρα μας οφειλόταν κυρίως στον επίμονο αγώνα μεγάλων προσωπικοτήτων, που πάλεψαν για τη διάδοση της συνεταιριστικής ιδέας. Εργάστηκαν με ζήλο και ενθουσιασμό τόσο για την καθοδήγηση και την οργάνωση των συνεταιρισμών όσο και για τη δημιουργία συνεταιριστικής συνείδησης στον αγροτικό πληθυσμό. Πρωτοπόροι και εμπνευστές της συνεργατικής ιδέας αποτέλεσαν οι: Δημήτριος Γρηγοριάδης, Νικόλαος Μιχόπουλος, Σωκράτης Ιασεμίδης, Αριστείδης Κλήμης, Θεόδωρος Τζωρτζάκης, Δημήτριος Στρογγύλης, Αλέξανδρος Μπαλατζής κ.ά. Η αναγνώριση της προσφοράς του έργου τους, επισφραγίστηκε με την ψήφιση του πρώτου ελληνικού νόμου που κατοχύρωσε νομικά τον θεσμό των συνεταιρισμών, του Νόμου 602 «περί συνεταιρισμών».</p> <p>Ο νόμος 602 ψηφίσθηκε από κυβέρνηση Ελευθερίου Βενιζέλου, με εισηγητή τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας Ανδρέα Μιχαλόπουλο και συνεργάτες τους Ιασεμίδη και Μυλωνά. Σύμφωνα με τον νόμο που δημοσιεύθηκε στο φύλλο 33 της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως της 24ης/01/1915, «Συνεταιρισμός είναι η εταιρεία, η οποία αποτελείται από συνεταίρους, των οποίων ο αριθμός και τα κεφάλαια είναι μεταβλητά και αποσκοπεί στην προαγωγή της ιδιωτικής τους οικονομίας μέσω της συνεργασίας τους». Με τον νόμο αυτό ο γεωργικός τομέας οργανώνεται εφεξής συστηματικότερα μέσω της θεσμοθέτησης</p>

της αγροτικής πίστης. Ο νόμος 602 δέχθηκε σειρά συμπληρώσεων και τροποποιήσεων.

Έως την ίδρυση της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος (ΑΤΕ) το 1929, η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος κατείχε πρωτεύοντα ρόλο στην οργάνωση και άσκηση της αγροτικής πίστης, καθώς και στην ενίσχυση του θεσμού των συνεταιρισμών. Η ίδρυση της ΑΤΕ, άλλαξε τα έως τότε δεδομένα και αποτέλεσε σπουδαίο οικονομικό και πολιτικό γεγονός που συνδέθηκε με την προαγωγή της συνεταιρικής οργάνωσης στη Χώρα.

Η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος (ΑΤΕ) ιδρύθηκε με τον νόμο 4332 (ΦΕΚ Α 283/16.08.1929) και είχε ως κύριο σκοπό της την άσκηση της αγροτικής πίστης, την ενίσχυση της συνεταιριστικής οργάνωσης και τη βελτίωση των όρων διεξαγωγής των αγροτικών συναλλαγών στην ελληνική επικράτεια. Από τη στιγμή της ίδρυσής της, της ανατέθηκε η εξουσία του Υπουργείου Γεωργίας επί των συνεταιρισμών, των ελεύθερων Γεωργικών Συνεταιρισμών, των αναγκαστικών και των εξαρτωμένων σωματείων τους, εκτός από την έγκριση των καταστατικών, η οποία θα μπορούσε να μεταβιβαστεί μεταγενέστερα με Νομοθετικό Διάταγμα. Μεταξύ των αρμοδιοτήτων της είχε την εποπτεία και τον έλεγχο των αγροτικών συνεταιρισμών καθώς και την προώθηση του συνεργατικού πνεύματος.

Για τον λόγο αυτό, από τα πρώτα χρόνια λειτουργίας της, ιδρύθηκε εντός του Κεντρικού Καταστήματος η «Γενική Επιθεώρηση Συνεταιριστικής Οργανώσεως» στην οποία ενσωματώνονταν οι Υπηρεσίες της Συνεταιριστικής Οργανώσεως, Προπαγάνδας και Εποπτείας των γεωργικών συνεταιρισμών. Μετά από τροποποιήσεις του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας, η σύνθεση των Υπηρεσιών του Κεντρικού Καταστήματος καθορίστηκε σε μία Διεύθυνση και τρεις Υπηρεσίες, μεταξύ αυτών της «Υπηρεσίας Συνεταιρισμών». Η Υπηρεσία Συνεταιρισμών περιλάμβανε την προπαγάνδα, οργάνωση και εποπτεία των συνεταιρισμών και διαιρούνταν στα τμήματα: α) Προπαγάνδας και Οργανώσεως Συνεταιρισμών και β) Εποπτείας Συνεταιρισμών. Το πρώτο τμήμα περιλάμβανε τα γραφεία α) της αναπτύξεως του συνεταιρικού πνεύματος και της διαπαιδαγωγήσεως των γεωργικών συνεταιρισμών, και β) της επεξεργασίας των καταστατικών και τηρήσεως του μητρώου των συνεταιρισμών. Το δεύτερο τμήμα περιλάμβανε το γραφείο της εποπτείας και

ελέγχου των συνεταιρικών οργανώσεων. Ακολουθούσαν τροποποιήσεις του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας με την Υπηρεσία να εμφανίζεται –έως και τις αρχές του 1990 οπότε και σταμάτησε της λειτουργία της– ως Διεύθυνση Συνεταιρισμών.

Αναλυτικότερα, οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης ήταν: α) ο έλεγχος και η εποπτεία όλων των αγροτικών και αλιευτικών συνεταιριστικών οργανώσεων καθώς και των εξαρτωμένων σωματείων ή άλλων οργανισμών, β) η μέριμνα για τη συνεταιριστική διαπαιδαγώγηση των αγροτών και η οργάνωση αυτών σε συνεταιρισμούς, γ) η παροχή βοήθειας στην ανάπτυξη της δραστηριότητας των συνεταιριστικών οργανώσεων, δ) η μελέτη θεμάτων που αφορούν την πιστωτική ενίσχυση των γεωργικών συνεταιριστικών οργανώσεων.

Η Διεύθυνση Συνεταιρισμών υποδιαιρούνταν σε έξι τμήματα:

α) Τμήμα Ίδρυσης και Νομιμοποίησης Συνεταιριστικών Οργανισμών, το οποίο ασχολείτο με την εκπόνηση προτύπων καταστατικών και κανονισμών εργασιών των συνεταιρισμών, με την ίδρυση γεωργικών συνεταιριστικών οργανώσεων κάθε βαθμού (πρωτοβάθμιοι, δευτεροβάθμιοι, τριτοβάθμιοι), με την επεξεργασία και έλεγχο της νομιμότητας των καταστατικών, τη μέριμνα για τη διάλυση των συνεταιρισμών, την τήρηση αρχείου των εγκεκριμένων καταστατικών, την τήρηση μητρώου των συνεταιρισμών, τη δημιουργία στατιστικών δεδομένων και, τέλος, τη μελέτη θεμάτων σχετικά με την οργάνωση των αγροτών σε συνεταιρισμούς και τη συνεργασία τους με άλλους οργανισμούς ή άλλες υπηρεσίες της Τράπεζας,

β) Τμήμα Γεωργικών Συνεταιρισμών, το οποίο είχε την εποπτεία και τον έλεγχο όλων των ελεύθερων και αναγκαστικών γεωργικών συνεταιρισμών, μεριμνούσε για την ορθολογική οργάνωση των εργασιών τους με σκοπό την από κοινού διαχείριση των παραγομένων προϊόντων και την προμήθεια καταλλήλων ειδών στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις και τη μελέτη των οικονομικών αποτελεσμάτων,

γ) Τμήμα Αλιευτικών, Δασικών και Βιοτεχνικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων, το οποίο είχε την εποπτεία και τον έλεγχο των αλιευτικών, δασικών, σπογγαλιευτικών και γεωργοβιοτεχνικών συνεταιριστικών οργανώσεων, ήταν υπεύθυνο για τη συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες της

	<p>Αγροτικής Τράπεζας και του Κράτους και εκπονούσε κανονισμούς λειτουργίας και οδηγίες για αύξηση της παραγωγικότητας των κλάδων αυτών,</p> <p>δ) <u>Τμήμα Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών και Οργανώσεως Φορέων Γεωργικών Βιομηχανιών</u>, το οποίο είχε την εποπτεία και τον έλεγχο των ενώσεων, μεριμνούσε για την οργάνωση-λειτουργία φορέων γεωργικών βιομηχανιών μετοχικού ενδιαφέροντος των συνεταιριστικών οργανώσεων, για την επίτευξη συνεταιριστικών εφαρμογών σύμφωνα με τις τοπικές ανάγκες και τη γεωργική πολιτική του κράτους, μελετούσε τα οικονομικά αποτελέσματα των εργασιών των ενώσεων, συνεργαζόταν με τις υπόλοιπες υπηρεσίες της τράπεζας και το κράτος και παρείχε οδηγίες προς την περιφερειακή υπηρεσία,</p> <p>ε) <u>Τμήμα Κοινοπραξιών και Κεντρικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων</u>, το οποίο ασκούσε την εποπτεία και τον έλεγχο των κεντρικών οργανώσεων και κοινοπραξιών καθώς και οποιασδήποτε άλλης μορφής συνιστώμενης εταιρείας και σωματείου, είχε τον συντονισμό των οργανώσεων και επιχειρήσεων σε θέματα κοινού ενδιαφέροντος, τη μελέτη των οικονομικών αποτελεσμάτων των εργασιών των παραπάνω οργανώσεων, τη συνεργασία με τις λοιπές υπηρεσίες της Τράπεζας και τις δημόσιες υπηρεσίες, την παροχή οδηγιών στην περιφερειακή υπηρεσία και, τέλος, τη γνωμάτευση θεμάτων των συνεταιριστικών οργανώσεων για την πιστοδότησή τους από την Τράπεζα προς διεξαγωγή των συνεταιριστικών εργασιών τους,</p> <p>στ) <u>Τμήμα Συνεταιριστικής Διαπαιδαγώγησης και Επιμόρφωσης</u>, το οποίο ήταν υπεύθυνο για την τόνωση του συνεργατικού πνεύματος, την παρακολούθηση της συνεταιριστικής κίνησης στην Ελλάδα και το εξωτερικό, τη συνεργασία με τις υπηρεσίες του Δημοσίου για τη διάδοση του συνεργατισμού και τη συνδρομή για την επιμόρφωση των στελεχών καθώς και του προσωπικού των συνεταιριστικών οργανώσεων. Το τμήμα αυτό καταργήθηκε με την 353/17.4.1986 απόφαση της διοίκησης της Τράπεζας.</p>
3.2.3 Ιστορικό της ενότητας περιγραφής	
3.2.4 Διαδικασία πρόσκτησης	Χρησιδάνειο Ιστορικού Αρχείου ΑΤΕ στο Ι.Α. ΠΙΟΠ
3.3.1 Παρουσίαση περιεχομένου	<p>Η σειρά αποτελείται από τις εξής υποσειρές:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Γεωργικοί Συνεταιρισμοί 2. Ενώσεις Γεωργικών Συνεταιρισμών 3. Κεντρικές Ενώσεις Γεωργικών Συνεταιρισμών

	<p>4. Κοινοπραξίες</p> <p>5. Ανώνυμες, ομόρρυθμες εταιρείες</p> <p>6. Λοιπές κατηγορίες εταιρειών και κοινοπραξίες</p> <p>7. Επιθεωρήσεις</p> <p>8. Διάφορα</p>
3.3.2 Επιλογές, εκκαθαρίσεις και τελική διατήρηση	Διατηρήθηκαν όλοι οι φάκελοι.
3.3.3 Προσθήκες υλικού	
3.3.4 Σύστημα ταξινόμησης	Το αρχείο έχει ταξινομηθεί σε 8 υποσειρές. Μέρος της σειράς είναι ψηφιοποιημένο και έχει διατηρηθεί η αρχική τάξη του φακέλου, ενώ για το υπόλοιπο ακολουθήθηκε θεματική και χρονολογική ταξινόμηση.
3.4.1 Όροι πρόσβασης	Ύστερα από έγκριση της αίτησης του ερευνητή από την Υπηρεσία Ι.Α. ΠΙΟΠ
3.4.2 Όροι αναπαραγωγής	Βλ. Κανονισμό Λειτουργίας Αναγνωστηρίου Ι.Α. ΠΙΟΠ (www.piorp.gr)
3.4.3 Γλώσσα / γραφή των τεκμηρίων	Ελληνική, αγγλική
3.4.4 Φυσικά χαρακτηριστικά και τεχνικές προϋποθέσεις	Λυτά έγγραφα, στελέχη, κατάστιχα, σχέδια
3.4.5 Εργαλεία έρευνας	Έχει συνταχθεί κατάλογος.
3.5.1 Εντοπισμός πρωτοτύπων	Φαίνεται ότι μέρος των φακέλων της υποσειράς 1 «Γεωργικοί Συνεταιρισμοί» έχει αφαιρεθεί και δεν έχει εντοπιστεί ακόμα. Αντίγραφα των φακέλων τοποθετήθηκαν στη θέση των πρωτοτύπων.
3.5.2 Εντοπισμός αντιγράφων	Μέρος ψηφιακών αντιγράφων διαθέσιμα στο Ψηφιοποιημένες συλλογές Ιστορικού Αρχείου ΠΙΟΠ (piorp.gr)
3.5.3 Συμπληρωματικές πηγές / σχετικές ενότητες περιγραφής	<p>Αρχείο ΑΤΕ, Σειρά Διεύθυνση Αγροτικής Πίστης</p> <p>Αρχείο ΑΤΕ, Σειρά Διεύθυνση Γεωργικών Βιομηχανιών</p> <p>Αρχείο ΑΤΕ, Σειρά Διεύθυνση Φυτικής Παραγωγής</p> <p>Αρχείο Κωνσταντίνου Β. Γόντικα</p> <p>Αρχείο ΑΤΕ, Φωτογραφικό υλικό</p> <p>Αρχείο ΑΤΕ, Πρακτικά Διοικητικού Συμβουλίου Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος</p> <p>Αρχείο ΑΤΕ, Δελτίον Αγροτικής Τραπέζης</p> <p>Αρχείο ΑΤΕ, Εγκύκλιες Διαταγές</p>
3.5.4 Δημοσιεύσεις / βιβλιογραφία	
3.6.1 Παρατηρήσεις	
3.7.1 Παρατηρήσεις και όνομα αρχειονόμου	Αμπούς Μοχάμεντ-Αράμπ, Βαζαίου Στυλιανή, Έξαρχος Ευάγγελος, Καρδαμύλα Σοφία, Κωνσταντοπούλου Κωνσταντίνα, Παναγοπούλου Θηρεσία, Σκλαβενίτη Παναγιώτα, Ταγκούλη Σοφία, Τριανταφυλλοπούλου Λεωνόρα
3.7.2 Κανόνες ή πρότυπα περιγραφής	ΔΙΠΑΠ (Γ) 2η έκδοση
3.7.3 Χρονολογία -(ες) περιγραφής	2020, 2023